

ljudje z ozadjem

Levičarka z močno mobilizacijsko energijo

Dr. Mateja Kožuh Novak, upokojena zdravnica, ki vodi najštevilčnejšo organizacijo civilne družbe in spodkopava trdnjavo od zavarovancev odtujene Vzajemne

Milena Ule

Dr. Mateja Kožuh Novak je po poklicu zdravnica ginekologinja z magisterijem iz javnega zdravstva. In prav zaradi skrbi za nadaljnji razvoj javnega zdravstva je v poosamosvojitvem času zajadrala v politiko.

Potem ko je aktivno politiko že zapustila, se je nekaj let po upokojitvi vanjo vrnila pri stranskih vratih, ko je postala predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije. Letos ji je uspelo v nekaj mesecih z mobilizacijo več deset tisoč upokojenih zavarovancev, ki so se jim pridružili tudi mlajši še aktivni, povzročiti potres v trdnjavi Vzajemne, največje zavarovalnice za dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki si jo je hotela postopoma prilastiti peščica poslovnih velikih dobičkarstvih apetiti na rovaš »plemenitenja« namenskih prispevkov vseh zavarovancev. Šele ko je postalo očitno, da ZDUS s svojo akcijo Vzajemna misli preklemano resno, se je zganila še država z gasilskim manevrom.

Le zavarovanci smo lastniki Vzajemne

Državna agencija za zavarovalni nadzor je imenovala začasno izredno upravo te zavarovalnice, s tem pa razrešila in vzela pooblastila vsem njenim upravnim organom, vključno z že sklicano izredno skupščino. »V postavitvi izredne uprave vidim ponovni poskus odrinjanja pravih lastnikov Vzajemne, zavarovancev oziroma malih delničarjev, od nadzora nad porabo zbranih sredstev. Če že pravijo, da je lastnina nedotakljiva, zavarovanci pa smo dejanski lastniki te zavarovalnice, je nesprejemljivo, da so nas hoteli ustaviti, ko smo že sklicali izredno skupščino.« Slednjo nameravajo v vsakem primeru izpeljati, če ne drugače, pa kot protestni zbor. Z dobro organizirano akcijo je predsednica ZDUS na tem bojnem polju prebila večletno blokado, ki je poleg kapitalnega morala imeti tudi

politično zaledje. Predloga Kožuh Novakove, da bi namesto vseh pokojnin za eno leto zamrznili le polovico višjih pokojnin, pa niso podprli niti v upravnem organu upokojenske organizacije. Solidarnost pa taka, je razočarana njena predsednica.

Izstop iz stranke

Politična desnica jo označuje za vidno funkcionarico ali vsaj podaljšano roko Socialnih demokratov, ker je bila svojčas njihova poslanka in tudi kandidatka za predsednico stranke. Že večkrat pa je sama javno pojasnila, da ni več v »etablirani« politiki in da je tudi iz Socialnih demokratov izstopila takoj, ko je vodenje stranke prevzel Borut Pahor. »Nisem verjela vanj,« pojasni prostodušno. A tudi njej človek ne more povsem verjeti, ko zatrjuje, da ji manjka politične spretnosti. Pravi, da njeno zaletavost in naivnost k sreči večkrat oklešejo modri sodelavci. Sicer pa meni, da je kakovosten politik tisti, ki zna narediti korak nazaj, da bo lahko naredil dva koraka naprej. V tem oziru najbolj ceni Kučana, ki pa po njeni presoji ne mara žensk.

Borka od malih nog

Mateja Kožuh Novak je borka od malih nog. Odraščala je brez očeta. Ubili so ga partizani. Bil je vaški zdravnik v Velikih Laščah. Pri umiku iz Grčaric na Turjak ob kapitulaciji Italije so belogardisti spotoma kar s ceste pobrali tudi njenega očeta, da bi oskrbel njihove ranjence, ko pa je Turjak padel, so partizani pobili vse ranjence, zraven pa še zdravnika in očeta petih otrok. Politično je bil dejansko bolj desno usmerjen in je govoril proti komunizmu, zaradi česar je tudi izgubil glavo, so ji povedali kasneje. Ožigosani z oznako, da je bil oče belogardist, so po vojni težko živeli. V šoli je bila Mateja zelo vsestransko dejaven in živahen dekle, ki se ni pustil zmerjati, da je »konservativen element«. V gimnazijskem času so ji kar doma dolo-

čili, da bo po očetu nadaljevala zdravniško tradicijo. Najprej je delala kot zdravnica na zavodu za načrtovanje družine, z magisterijem iz javnega zdravstva, ki ga je opravila sredi osemdesetih let s štipendijo Svetovne zdravstvene organizacije in raziskovalne skupnosti v ZDA, pa je bila izbrana za direktorico Inštituta za socialno medicino in zdravstveno varstvo, čeprav ni bila v partiji. Vsakomur pa je rada povedala, da je večja levičarka od večine tedanjih zagrizenih komunistov, ki so se za razliko od nje, ki je ostala, kar je bila, kasneje spremenili v zagrizene antikomuniste.

Levičarji se ne levijo

Poslanica je postala na povabilo ženskega foruma takratne Združene liste socialnih demokratov. V politiko jo je prignala zlasti resna skrb, da bi Cerkev brez ustreznega odpora morda uspela doseči spremembo ustave, s katero bi ženskam odvzeli pravico do svobodnega odločanja o rojstvu otrok oziroma prepovedali abortus. V politični areni državnega zbora je kmalu ugotovila, da rada javno nastopa in da ji dobro dene, ker zna ljudi prepričati in dobro motivirati za izvedbo posameznih zamisli in akcij. Po razmeroma zgodnji upokojitvi, za katero se je odločila, ker za drugi poslanski mandat ni bila ponovno izvoljena, je svoje strokovno znanje in

pridobljene politične veščine preizkusila v prostovoljnem delu za nevladne organizacije. Kdor jo pozna, ve, da je dr. Mateja Kožuh Novak zelo iznajdljiva in večča tudi pri zagotavljanju potrebne denarja za projekte, ki jih hoče izpeljati. Nedvomno se je najbolj prijel projekt »Starejši za starejše«, v katerega je vključenih že 200 upokojenskih društev. Najslabši je odziv v večjih mestih.

Njen »izlet« na položaj vršilke dolžnosti direktorice ljubljanskega zavoda za oskrbo na domu, ki ga ji je ponudila prejšnja županja Simšičeva po razrešitvi prejšnje direktorice zavoda, pa vsekakor ni bil

uspešen. Dobro uigran delovni kolektiv zavoda je z odporom sprejel nekatere tehnološke novotarije, ki jih je uvedla zlasti zaradi boljšega nadzora nad terenskim delom na domovih oskrbovancev. Zdaj sama priznava, da je bil tisti čas na »vsiljeni« funkciji v zavodu zanjo svojevrstna kalvarija. Tudi njen triletni projekt modernizacije patronažne službe v Ljubljani je kljub precejšnjemu finančnemu vložku MOL obtičal v predalih.

Ker pa je dr. Mateja Kožuh Novak zelo vztrajna in delavna ženska – nekdanji sodelavec jo je celo označil za hudo trmasto deloholičarko –, lahko pričakujemo, da se bo v prihodnjih dveh letih, kolikor še traja njen mandat, še velikokrat javno izpostavila ob perečih vprašanjih. Trenutno jo akcija Vzajemna dvigne pokonci že ob petih zjutraj, ob šestih je že v »službi«, za utrujenost pa si vzame čas šele po sedmi uri zvečer, ko se vrne v svojo leseno hiško v Zapotoku. Zaradi obilice dela je nekoliko zanemarila celo stike z vnuki in skrb za vrt okoli hiše. Ko pa bo izpregla in imela več časa, bi rada še kaj napisala o svoji družini, ki jo zaznamuje več rodov močnih žensk.

Ze večkrat je sama javno pojasnila, da ni več v »etablirani« politiki in da je tudi iz Socialnih demokratov izstopila takoj, ko je vodenje stranke prevzel Borut Pahor.

Stran / Page: 8

Doseg / Reach: 63000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 788 cm²

3 / 3

